

Qi, Chi of Ki

door Dr. Shen Hongxun

Voorwoord

Met de traditionele chinese geneeskunde, acupunctuur, kruiden en Qigong heeft ook qi een plaats gekregen in het westers denken. Iedereen heeft wel al eens over qi gehoord, maar de precieze betekenis blijft voor de meesten een mysterie. De studenten vragen mij dikwijls wat qi is en mijn antwoord luidt soms, **qi = x of qi = ?**, omdat in het Chinees qi 'onzichtbaar' betekent, of 'iets wat we niet kennen'. In het Chinees onderscheidt men verschillende soorten qi, in éénzelfde boek kan qi verschillende betekenissen hebben. Er bestaat echter de tendens om qi te herleiden tot één enkel begrip, waardoor verschillende ideeën worden vermengd en de precieze betekenissen verloren gaan. Wil je echt de verschillende betekenissen van qi onderzoeken, dan raad ik u aan naslag te doen in Chinese boeken. Ik vrees echter dat dit voor velen onmogelijk is. Om uw tijd te sparen, biedt ik u deze tekst aan waarin een overzicht van de belangrijkste concepten van qi en van de evolutie van qigong de laatste twintig jaar.

Het woord 'Qi', ook 'Chi' of 'Ki' genoemd

De transcriptie van het Chinese woord in het Westen is 'Qi', Chi, of 'Ki'. De eerste versie is gebaseerd op het Chinese alfabet, de tweede verwijst naar de Chinese uitspraak en de derde naar de Japanse uitspraak. Wij gebruiken 'qi'. Door de groeiende populariteit van acupunctuur, massage, kruidengeneeskunde en Taijiquan, is het woord in het Westen algemeen bekend geworden, meestal met de betekenis van 'vitale energie'. Maar eigenlijk heeft 'Qi' veel betekenissen in het Chinees, want China is een groot land met een zeer lange geschiedenis. Zoals een hedendaags Chinees-Engels woordenboek zegt, 'het begrip Qi kan gevonden worden in verschillende wetenschappelijke disciplines, zoals meteorologie, geneeskunde, filosofie en andere. Door middel van deze tekst hopen we dit Chinese begrip qi te verduidelijken.

Het oudste geschreven bewijs

Misschien zijn sommige van de teksten die verwijzen naar qi meer dan

vierduizend jaar oud, maar dit is moeilijk te bewijzen en het debat is ver van afgesloten. Er wordt algemeen aangenomen dat Guoyu, Zhouyu, een historisch werk over de Zhou dynastie, het oudste boek is dat verwijst naar Qi. Het dateert van 2600 jaar geleden. In dit boek vinden we het volgende: *'In het tweede jaar van de regering van Koning Yie van de Westelijke Zhou dynastie werd deze streek dikwijls door aardbevingen getroffen. In verband met deze aardbevingen zei Yangfu (de oom van Koning Yie): 'Ze worden veroorzaakt door een onevenwicht in de qi van de cosmos.'* Het is interessant dat 780 jaar voor Christus, het begrip qi gebruikt werd om het mechanisme van een aardbeving te verklaren. Aangezien het begrip zo oud is, en China zo groot, met veel verschillende streken en culturele invloeden, verschilt de betekenis van qi van boek tot boek, afhankelijk van de periode waarin een boek werd geschreven, de geografische afkomst en de wetenschappelijke discipline waarin het was ontstaan. Zelfs verschillende hoofdstukken in hetzelfde boek kunnen een andere bepaling van qi aangeven. We hoeven ook niet al deze verschillende versies tot één systeem **trachten te herleiden: je kan dan even goed een reeks mooie foto's nemen** en die dan tot een bol samenknijpen. We kunnen dit beter voor ogen houden bij elke diepgaande studie van het begrip.

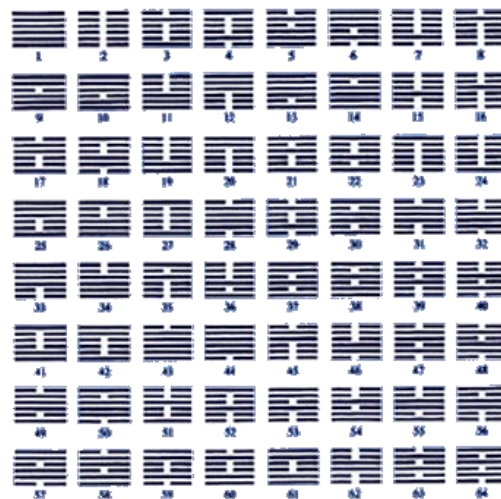
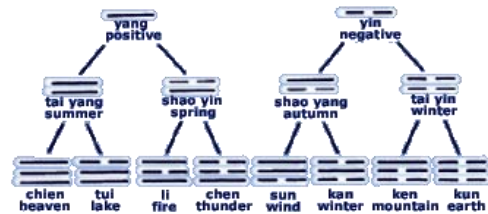
Qi in de Chinese geschreven taal

Een Chinese traditie vertelt ons dat Chong Ji, (in de HuanTi periode 4700 jaar geleden), de Chinese karakters Zhuan samenstelde, in het Westen bekend als de 'zegelkarakters'. De Chinese geschreven taal evolueerde over meer dan 2000 jaar en was aan veel veranderingen onderhevig. Ook de karakters evolueerden. Zowel Koning Xuan van de Zhou dynastie als de eerste Keizer van de Qin dynastie verenigden de Chinese karakters tot een samenhangend geheel, de eerste 'Grote Zhuan' genoemd, de tweede 'Kleine Zhuan'. Als ze zegels maken, gebruiken de Chinezen nu nog dikwijls de Zhuan-karakters. Daarom wordt 'Zhuan' vertaald naar 'zegelkarakters'.

Knopen en Gua

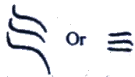
Bijna 7000 jaar geleden zouden de Chinezen begonnen zijn met het gebruik van knopen in touwen om het weer te beschrijven. De knopen evolueerden **tot de 'Gua': volle of gebroken lijnen (zoals in de bekende hexagrammen van de I Ching)**, die niet enkel gebruikt werden voor het beschrijven van het weer, maar ook om historische, filosofische of eenvoudige wetenschappelijke ideeën uit te drukken.

Sommige Gua geven voor het eerst uitdrukking aan het Qi fenomeen zoals we het nu verstaan, maar er is geen enkele Gua die op zichzelf een geschreven uitdrukking is van Qi.

Verschillende Gua

Na de knopen-periode werden de Chinese inscripties gemaakt op beenderen of op de schalen van schildpadden. Later ging men ook op koper en stenen graven. Vanaf toen vinden we een Chinese karakter voor qi. De elementen waaruit dit karakter werd opgebouwd, wijzigden zich, behalve het symbool voor 'stoom' dat terugkomt in elke kalligrafische weergave van het qi.

 <p><i>Het karakter voor qi in de schaalperiode</i></p>	<p>De schaalperiode</p> <p>Deze inkervingen waren net kleine schilderijtjes. Het karakter Qi werd getekend zoals hier wordt weergegeven. Het bestond uit slechts drie lijntjes, in die periode het symbool voor 'stoom'. In die tijd betekende dit drielijinig symbool niet enkel qi, maar ook bijvoorbeeld 'bedelen', 'reiken naar' en 'beëindigen'.</p>
--	--

 <p><i>Het karakter voor qi in Lishu</i></p>	<p>Lishu Lishu was een oude kalligrafische stijl, het officiële schrift dat gebruikt werd in de Han dynastie (206 VC-220 NC). Het qi karakter in Lishu evolueerde uit een ander karakter, het werd een combinatie van het symbool voor stoom en het symbool voor vuur, dezelfde combinatie als op de Xingqi Ming. Taoistische boeken gebruiken dikwijls dit Chinese karakter voor qi omdat het taoïsme in de Han dynastie begon toen de Lishu schrijfwijze gebruikelijk was. In het taoïsme verwijst qi naar 'de inwendige energie van het lichaam'. Daarom denken mensen wel eens dat dit Qi karakter speciaal verwijst naar inwendige energie. Dit is niet juist want in het Lishu schrift had qi niet deze specifieke betekenis.</p>
 <p><i>Het karakter voor qi op Qihe Hu</i></p> <p><i>Het karakter voor qi op Xingqi Ming</i></p>	<p>De koper- en steenperiode Er bestaat een antieke koperen thee-kop, de Qihe Hu (de theekop van de markies Qi, gemaakt in de Lente- en- Herfst-periode van de Zhou dynastie) waarin het karakter dat toen gebruikt werd voor Qi, staat gekerfd. Ditzelfde karakter werd ook gebruikt voor 'stoom'.</p> <p>Een andere manier om Qi te schrijven werd gevonden op een twaalfzijdig stenen sierstuk, dat als een hanger rond het middel werd gedragen, waarschijnlijk uit de Zhou dynastie, ongeveer 2350 jaar geleden. Toen dit sierstuk werd opgegraven zo'n 70 jaar terug, gaf men het de naam 'Xingqi Ming': 'Ming' betekent 'tekst geschreven op een steen' en 'Xingqi' betekent 'beweging'. De inscriptie bestaat uit 45 karakters en is een gedicht over de beweging van Qi in het lichaam als resultaat van diepe ademhalingsoefeningen.</p>
 <p><i>Het karakter voor qi in Songti</i></p>	<p>Songti en Zhengkai Tijdens de Song dynastie (960-1127 NC) ontdekte men de techniek van het drukken met houten blokken. Er kwam een nieuwe versie van het Chinese schriftsysteem, dat men gemakkelijker in hout kon kerven. Dit werd Songti genoemd. Tijdens de Song dynastie had de traditionele chinese geneeskunde zich goed ontwikkeld, zodat</p>

<p style="text-align: center;">氣</p> <p><i>Het karakter voor qi in Zhengkai</i></p>	<p>ook het belang van voedselenergie voor het lichaam begrepen werd. Dit verklaart misschien waarom de schrijfwijze tijdens de Song dynastie veranderde: het wordt samengesteld uit het symbool voor 'damp' en het symbool voor 'rijst'.</p> <p>Zhengkai is de handgeschreven versie van Songti en dateert van de Ming dynastie. Zijn karakters verschillen niet veel van deze uit Songti. Zhengkai wordt nu nog gebruikt in Taiwan en Hongkong.</p>
<p style="text-align: center;">气</p> <p><i>Het karakter voor qi in vereenvoudigd schrift</i></p>	<p>China vandaag Sinds de Chinese Volksrepubliek in 1956 gebruikt men een vereenvoudigd karakter.</p>
<p style="text-align: center;">気</p> <p><i>Het karakter voor qi in het Japans</i></p>	<p>Japans schrift Het Japans schrijfsysteem ontleende een groot aantal karakters van het Chinese. Eén ervan is het symbool voor Qi. Het onderste gedeelte van het karakter werd enigszins veranderd.</p>

Dr. Shen Hongxun